

DE VLAAMSCHE MEESTERS IN
L'ERMITAGE. DOOR MAX
ROOSES. † † † † † † † † † †

ANTOON VAN DIJCK. — Het is niet wel mogelijk op dit oogenblik over Van Dijck te spreken zonder de gebeurtenissen te herdenken hem betreffende, die in de twee laatste jaren zijn voorgevallen en die zijne geschiedenis met een nieuw hoofdstuk verrijkt hebben. In 1899 viel de driehonderdste verjaring zijner geboorte en bij die gelegenheid werden er in Antwerpen schitterende feesten gevierd en daar en te Londen achtereenvolgens zeer belangrijke tentoonstellingen zijner werken geopend. Die bijeenbrenging van een ruim getal zijner schilderijen heeft zeer bijzonder de aandacht op hem getrokken en heeft aan het groote publiek gelegenheid gegeven hem beter te leeren kennen. Zijne faam heeft de vuurproef te doorstaan gehad van de kritiek, geoefend door de meest bevoegden en door Jan en alleman, en de wereld heeft zich op vastere gronden rekenschap kunnen geven van zijne waarde als kunstenaar. Ik houd het ervoor, dat Van Dijck gewonnen heeft bij die proef. Hij was onvolledig gekend: in zijn geboorteland wist men heel weinig van wat hij elders had geschapen; in Engeland, zijn tweede vaderland, kende men al niet veel beter wat hij op het vasteland had voortgebracht, en aan beide zijden van het Kanaal heeft men hem nu tot een zeker punt kunnen volgen zijn geheele loopbaan door.

Het door hem geleverde werk is waarlijk verbazend. Hij werd op 22 Maart 1599 geboren, hij stierf den 9^{en} December 1641; hij leefde dus slechts 42 jaar en 8 maanden, hij kan nauwelijks 25 jaar gewijd hebben aan studie en werken; de Catalogus zijner schilderijen, zooals die opgemaakt werd door Jules Guiffrey gaat in ronde cijfers tot de 1200, wat 48 stuks per jaar uitmaakt of een schilderij per week.

Een der kenmerken van zijn talent is dan ook het gemak van werken, voortspruitende uit zijne vaardigheid en zekerheid in het hanteeren van het penseel. Zoo er ooit een geboren schilder bestond, dan was hij het. Rubens was zeker 22 jaar oud toen hij zijn oudste gekend werk maakte en Rembrandt

was niet jonger. Op 21 jarigen leeftijd spreekt men van Van Dijck als van een meester en begint men zijne werken te vergelijken bij die van Rubens. Hij had alsdan reeds een lange reeks stukken geleverd, die de nakomelingen met eere vermelden, wanneer zij opsommen wat de wereldkunst voor heerlijks heeft voortgebracht. Zijn *H. Martinus* te Saventhem en te Windsor, zijn *Gevangenneming van Christus* te Madrid en in Engeland, zijne *Bespotting van Christus* en zijne *Foannes'sen* te Berlijn met tal van portretten behooren tot dien tijd. Van zijn 22^e tot zijn 27^e jaar verbleef hij in Italië en velen zijn er die niet zonder reden de vraag stellen of de portretten, die hij daar schilderde, niet de beste zijn die hij ooit maakte, dat is de beste nagenoeg, die er ooit ergens gemaakt werden. De jaren van 1627 tot 1632 brengt hij te Antwerpen door en daar voltooit hij een ontzaglijk getal groote altaarstukken, kleine godsdienstige werken en nog veel meer portretten. Van 1632 tot aan zijn dood woont hij met een paar tusschenpoozen te Londen en schildert daar de conterfeitsels van de koninklijke familie, van heel het hof, van heel den adel, van al de voorname personen uit het land. En tusschen dit alles door helpt hij Rubens in het aanleggen zijner schilderijen, teekent modellen voor de graveurs van zijn meester, teekent of penseelt grauwschilderingen voor zijn eigen graveurs of voor eigen studie of maakt eenige ongeëvenaarde etsen.

Zeker, er loopen tusschen zijne portretten stukken, die door hunne oppervlakkigheid de vluchtige borsteling verraden, maar honderden zijn er, die met lichte hand werden bewerkt en niettemin afgemaakt zijn in al hun deelen en bij verdere voltooiing niets meer zouden te winnen hebben. Onder zijne heerlijkste portretten vinden wij figuren, waarvan de hoofden zoo zorgvuldig zijn behandeld als ware de verf tot émail versmolten en waarvan de kleederen en bijzaken met zooveel nauwgezetheid en zoo rijk kleurspel zijn uitgevoerd, dat men op het eerste zicht meent voor het werk van een meester uit de school der miniaturisten te staan. Bij nader waarneming ontdekt men echter al